373.2.016
Д 798

Д.М. Дубініна

Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларускай мастацкай літаратуры і фальклору

373.2.016
Д 798

Д.М. ДУБІНІНА

ВЫХАВАННЕ Ў ДЗЯЦЕЙ ДАШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ ЦІКАВАСЦІ ДА БЕЛАРУСКАЙ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ І ФАЛЬКЛОРУ

Дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі

Рэкамендавана Навукова-метадычнай установай «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Ф.К.

Президентская библиотека
Республики Беларусь
2 016000 102079

Прэзідэнцкая бібліятэка Рэспублікі Беларусь
1607019

МІНСК «НОВОЕ ЗНАНИЕ» 2016

УДК 373.2.016:[821.161.3.09+398]
ББК 74.102
Д79

Рэцэнзенты:
кафедра дашкольнай і музычнай адукацыі ўстановы адукацыі «Баранавіц
дзяржаўны ўніверсітэт» (дацэнт кафедры, кандыдат педагагічных наву
дацэнт *Г.А. Нікашына*);
настаўнік-дэфектолаг вышэйшай катэгорыі дзяржаўнай установы адукац
«Яслі-сад № 92 г. Мінска» *С.У. Шкляр*

Дубініна, Д.М.
Д79 Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да беларуска мастацкаи літаратуры і фальклору : дапам. для педагогаў устано дашк. адукацыі / Д.М. Дубініна. — Мінск : Новое знание, 2016. - 208 с.
ISBN 978-985-475-801-5.

У дапаможніку прадстаўлены сцэнарыі актывізуючых зносін з дзецы ад 3 да 4 гадоў, ад 4 да 5 гадоў і ад 5 да 7 гадоў. Прапанаваны матэрыя падаецца ў адпаведнасці з задачамі вучэбнай праграмы дашкольнай аду кацыі. Адрасуецца педагогам устаноў дашкольнай адукацыі для знаёмств дзяцей з творамі беларускай мастацкай літаратуры і фальклору як у час спе цыяльна арганізаванага навучання, так і ў час нерэгламентаванай дзейнасц а таксама бацькам для сямейнага чытання.

УДК 373.2.016:[821.161.3.09+398
ББК 74.102

Вучэбнае выданне

Дубініна Дзіна Мікалаеўна

ВЫХАВАННЕ Ў ДЗЯЦЕЙ ДАШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ ЦІКАВАСЦІ ДА БЕЛАРУСКАЙ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ І ФАЛЬКЛОРУ

Дапаможнік для педагогаў устаноў дашкольнай адукацыі

Падпісана да друку 05.10.2016. Фармат 60×90 1/16. Папера газетная. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 13,0. Ул.-выд. арк. 8,2. Дадатк. тыраж 2000 экз. Заказ № 661.
Таварыства з абмежаванай адказнасцю «Новое знание». Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістра цыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/276 ад 23.12.2015
Пр. Пушкіна, д. 15а, Мінск, Рэспубліка Беларусь. Паштовы адрас: а/с 79, 220050, Мінс
Рэспубліка Беларусь. Тэлефон/факс: (10-375-17) 360-20-02
E-mail: nk@wnk.biz http://wnk.biz
Надрукавана ў ТАА «Юстмаж».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/68 ад 19.03.2014 г.
Рэспубліка Беларусь, 220103, г. Мінск, вул. Каліноўскага, д. 6, Г 4/К, пам. 201.

ISBN 978-985-475-801-5
© Дубініна, Д.М., 2016
© Афармленне. ТАА «Новое знание», 2016

Змест

Прадмова 7

Метадычныя рэкамендацыі па азнаямленні дзяцей дашкольнага ўзросту з мастацкай літаратурай і фальклорам 8

Другая малодшая група (ад трох да чатырох гадоў) 21
Расказванне забаўлянкі «Ягорачка» 23
Расказванне забаўлянкі «Іграў я на дудцы» 24
Расказванне забаулянкі «Кую, кую ножку» 25
Расказванне забаўлянкі «Ой, Бычок мой, бысенька» 26
Расказванне забаўлянкі «Кукарэку, певунок...» 28
Расказванне беларускай народнай казкі «Курачка Рабка» 29
Расказванне беларускай народнай казкі «Пчала і Муха» 30
Расказванне беларускай народнай казкі «Муха-пяюха» 32
Расказванне беларускай народнай казкі «Зайкава хатка» 34
Расказванне беларускай народнай казкі «Коцік, Пеўнік і Лісіца» 37
Завучванне верша В. Рабкевіча «Едзе восень» 41
Расказванне верша Я. Журбы «Дзед Мароз» 42
Завучванне верша Я. Журбы «Першыя сняжынкі» 44
Завучванне верша С. Сокалава-Воюша «Елка» 45
Чытанне апавядання У. Юрэвіча «Бярозчыны валёнкі» 47
Завучванне верша Т. Кляшторнай «Шпак» 48
Завучванне верша Т. Кляшторнай «Дожджык» 49
Чытанне апавядання А. Кобец-Філімонавай «Сем мастакоў» 51
Расказванне верша Т. Кляшторнай «Паўцякалі цацкі» 52
Расказванне верша С. Сокалава-Воюша «Алоўкі» 52
Завучванне верша Т. Кляшторнай «Ветлівыя словы» 53
Расказванне верша Э. Агняцвет «Маме» 54
Расказванне верша Т. Кляшторнай «Не сквапная» 54
Расказванне верша Л. Рашкоўскага «Я хачу салдатам стаць» 55
Расказванне верша У. Луцэвіч «Вожык». Гульня «Вожык і мышы» 56
Чытанне апавядання Я. Брыля «Жыў-быў вожык» 57
Завучванне верша С. Сокалава-Воюша «Блакіт нябёс» 57
Завучванне верша А. Бадака «Беларусачка» 58
Расказванне верша А. Бадака «Мышка» 59
Расказванне верша Я. Коласа «Храбры певень» 60

Сярэдняя група (ад чатырох да пяці гадоў) ... 62
Расказванне беларускай народнай казкі «Каток – залаты лабок» ... 63
Расказванне беларускай народнай казкі «Пшанічны каласок» ... 66
Расказванне беларускай народнай казкі «Ціліпка-сынок» ... 70
Расказванне беларускай народнай казкі «Каза-манюка» ... 75
Расказванне беларускай народнай казкі «Сынок-з-кулачок» ... 78
Расказванне вершаванай казкі М. Танка «Галінка і верабей» ... 81
Расказванне казкі І. Бурсава «Страшная казка пра страшнага звера» ... 83
Расказванне верша Я. Купалы «Лістапад» ... 84
Завучванне верша І. Муравейкі «Восенню ў садзе» ... 85
Расказванне верша А. Дзеружынскага «Сняжынкі» ... 87
Расказванне верша С. Шушкевіча «Нашы сябры» ... 87
Завучванне верша К. Цвіркі «Коцікі» ... 89
Завучванне верша Я. Коласа «Вясна» ... 89
Завучванне верша А. Дзеружынскага «Пралеска» ... 91
Завучванне верша А. Прохарава «Мурашыная святліца» ... 92
Завучванне верша С. Сокалава-Воюша «Возера лясное» ... 93
Чытанне апавядання В. Віткі «Натальчына сямейка» ... 93
Чытанне апавядання В. Хомчанкі «Яблык» ... 94
Чытанне апавядання Б. Сачанкі «Насцечка» ... 95
Расказванне верша Р. Барадуліна «Ай! Не буду! Не хачу!» ... 97
Расказванне верша Р. Барадуліна «Ната маму любіць надта» ... 98
Расказванне верша В. Вярбы «Бабуліны казкі».
Чытанне апавядання В. Хомчанкі «Яшава рукавічка» ... 99
Расказванне вершаў А. Александровіча «Працавітая дзяўчынка» і А. Ставера «Як зроблены цацкі» ... 100
Чытанне апавядання У. Юрэвіча «Пацалунак асвы» ... 101
Расказванне вершаў А. Александровіча «Наш дзень», «Дашын карандашык» ... 102
Завучванне верша А. Дзеружынскага «Бусел і хлопчык» ... 104
Расказванне верша А. Вольскага «Радзіма» ... 105

Старшая група (ад пяці да сямі гадоў) ... 108
Завучванне заклічкі «Сонейка-сонца, выглянi ў аконца» ... 109
Расказванне калыханкі «Ходзіць коцік па палях...» ... 110
Расказванне беларускай народнай казкі «Гарошак» ... 111
Расказванне беларускай народнай казкі «Палешукі і палевікі» ... 115

Расказванне падання «Аб паходжанні Мінска» ... 118
Расказванне беларускай народнай казкі «Дзед, баба і Воўк» ... 119
Расказванне беларускай народнай казкі «Стары бацька» ... 123
Расказванне беларускай народнай казкі «Баран — бок абадран» ... 125
Расказванне беларускай народнай казкі «Хвасты» ... 127
Расказванне беларускай народнай казкі «Сабака і Воўк» ... 129
Расказванне беларускай народнай казкі «Заяц і Вожык» ... 133
Расказванне беларускай народнай казкі «Сава і Дзяцел» ... 136
Расказванне беларускай народнай казкі «Дзяцел, Лісіца і Варона» ... 138
Расказванне беларускай народнай казкі «Страшны звер» ... 141
Расказванне казкі «Два зайцы» (апр. Я. Коласа) ... 143
Расказванне беларускай народнай казкі «Лісіца і Журавель» ... 145
Расказванне беларускай народнай казкі «Ліса і Цецярук» ... 146
Чытанне фальклорнага твора «Легенда пра возера Свіцязь» ... 147
Расказванне легенды «Як нарадзіліся Нёман і Лоша» ... 148
Расказванне легенды «Сож і Дняпро» ... 149
Расказванне легенды «Верабей» ... 150
Расказванне легенды «Адкуль пайшлі буслы» ... 151
Расказванне беларускай народнай казкі «Пра Быка і яго сяброў» ... 152
Расказванне беларускай народнай казкі «Лёгкі хлеб» ... 156
Расказванне беларускай народнай казкі «Як Кот звяроў напалохаў» ... 158
Расказванне беларускай народнай казкі «Верабей і Мыш» ... 162
Расказванне беларускай народнай казкі «Кот Максім» ... 165
Расказванне казкі Я. Коласа «Два маразы» ... 169
Расказванне верша М. Танка «Ехаў казачнік Бай» ... 171
Расказванне казкі У. Дубоўкі «Як сінячок да сонца лётаў» ... 172
Чытанне апавядання В. Віткі «Страшная казка» ... 173
Расказванне верша С. Грахоўскага «Сонечная сцежка» ... 174
Чытанне апавядання К. Каліны «Верасень» ... 175
Расказванне верша П. Панчанкі «Месяцы года» ... 175
Расказванне вершаў П. Броўкі «Надыход восені» і Я. Коласа «Адлёт жураўлёў» ... 176
Адгадванне вершаваных загадак Р. Барадуліна «Загадкі на градках» ... 178
Расказванне вершаў Я. Коласа «Зіма», «Дзед-госць» і Я. Купалы «У зімовым лесе» ... 180

Пераказванне апавядання К. Каліны «Зімовы Дуб» 182
Завучванне верша Я. Коласа «На рэчцы зімою» 183
Чытанне апавядання Т. Бушко «Сняжынка» 184
Расказванне вершаў М. Багдановіча пра зіму 184
Расказванне верша Я. Коласа «Песня аб вясне» 185
Чытанне верша В. Віткі «Вясна». Завучванне верша В. Вярбы «Пралеска» 186
Завучванне верша Я. Коласа «Вясна» 187
Чытанне апавядання К. Буйло «З выраю» 188
Завучванне верша Г. Івановай «Сонейка-сонца» 189
Расказванне верша В. Лукшы «Вясёлка» 191
Чытанне апавядання К. Каліны «Ліпень» 192
Завучванне верша Я. Коласа «На лузе» 194
Расказванне вершаў У. Паўлава «Пакланіся добрым людзям» і Э. Агняцвет «Саўка за сталом» 195
Расказванне верша В. Іпатавай «Як ён завецца?» 196
Чытанне апавядання К. Каліны «Кампот» 197
Чытанне апавядання В. Хомчанкі «Білеты ў цырк» 197
Расказванне вершаў Э. Агняцвет «Хто пачынае дзень?», А. Астрэйкі «Размова аб прафесіях», Я. Купалы «Хлопчык і лётчык» 199
Расказванне верша А. Вольскага «Сталяры» 200
Расказванне верша А. Мілюця «Чатыры пажаданні» 202
Расказванне твораў А. Якімовіча «Звяры нашых лясоў», А. Вольскага «Вавёрка» і «Дзівачок», П. Марціновіча «Клубочак» 203
Расказванне верша С. Шушкевіча «Пракалоў камарык ножку» 204
Расказванне верша К. Камейшы «Певень». Завучванне верша А. Дзеружынскага «Гусанькі» 205
Чытанне вясёлых вершаў 206
Расказванне верша А. Вольскага «Дзеці» 207

Спіс выкарыстаных крыніц 208

Спіс запазычаных крыніц 208

Прадмова

Мастацкія творы для дзяцей дашкольнага ўзросту — гэта адкрыццё імі вобразнага гучання слова, захапляльнай чароўнай мелодыі мастацкага вобраза і паэтычнай рыфмы. Чароўныя радкі гукаў і слоў робяць успрыманне навакольнага свету дзецьмі яскравым, вобразным, малюнкавым.

У працэсе слухання твораў мастацкай літаратуры і фальклору ў дзяцей дашкольнага ўзросту назіраецца асаблівая цікавасць да гучання мастацкага слова. Яны адчуваюць яго мілагучнасць, рытмічнасць, заўважаюць і паўтараюць вобразныя выразы, удалыя і трапныя параўнанні.

З творамі мастацкай літаратуры і фальклору дзеці знаёмяцца ў адпаведнасці са зместам адукацыйнай вобласці «Мастацтва» (мастацкая літаратура) вучэбнай праграмы дашкольнай адукацыі.

У дапаможніку «Выхаванне ў дзяцей дашкольнага ўзросту цікавасці да мастацкай літаратуры і фальклору» прадстаўлены сцэнарыі актывізуючых зносін, якія ажыццяўляюцца педагогамі ва ўстановах дашкольнай адукацыі з дзецьмі ад трох да чатырох гадоў, ад чатырох да пяці гадоў і ад пяці да сямі гадоў як у час спецыяльна арганізаванага навучання, так і ў працэсе нерэгламентаванай дзейнасці.

Педагогі ўстаноў дашкольнай адукацыі наладжваюць актывізуючыя зносіны ў адпаведнасці з перспектыўна-тэматычным планаваннем, творча, з улікам інтарэсаў, асобаснага росту і развіцця выхаванцаў, іх індывідуальных патрэб.

Што да бацькоў, то парады аўтара дапамогуць ім выхоўваць у дзяцей цікавасць да твораў беларускай мастацкай літаратуры і фальклору, пазнаёміць іх з творчасцю беларускіх пісьменнікаў.

Дапаможам нашым дзецям адчуць хараство і глыбокі сэнс мастацкага слова!